

O‘ZBEKISTON TA’LIM TIZIMIDA PISA TESTINING ISTIQBOLLARI**Odilova Maxliyoxon Doniyorjon qizi**

Qo‘qon Universiteti

Boshlang‘ich ta’lim yo‘nalishi 2-bosqich talabasi

odilovamaxliyo04@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada O‘zbekiston ta’lim tizimi doirasida Xalqaro talabalarni baholash dasturini (PISA) amalga oshirishning maqsadga muvofiqligi va oqibatlari baholanadi. U potentsial imtiyozlarni o‘rganadi, jumladan, talabalar samaradorligini taqqoslash va dalillarga asoslangan siyosat qarorlarini xabardor qilish, shuningdek, madaniy moslashuv va logistika cheklovlari kabi muammolar. Ushbu muammolarni strategik jihatdan yechish orqali O‘zbekiston ta’lim tizimini isloh qilish va global raqobatbardoshligini oshirish uchun PISA testidan foydalanishi mumkin. Oxir oqibat, PISA muvaffaqiyatli integratsiyalashuvi O‘zbekistonni ta’lim sohasidagi ilg‘orlik va xalqaro e’tirofga olib chiqish salohiyatiga ega.

Kalit so‘zlar: PISA testi, ta’lim tizimi, O‘zbekiston, xalqaro baholashlar, talabalar faoliyati, global raqobatbardoshlik, dalillarga asoslangan siyosat, ta’lim islohoti.

Kirish.

So‘nggi o‘n yilliklarda Xalqaro talabalarni baholash dasturi (PISA) butun dunyo bo‘ylab ta’lim tizimlarini baholash va taqqoslash uchun asosiy vosita sifatida paydo bo‘ldi. O‘quvchilarning o‘qish, matematika va tabiatshunoslik kabi asosiy yo‘nalishlar bo‘yicha kompetentsiyalarini har tomonlama baholash orqali PISA milliy ta’lim tizimlarining kuchli va zaif tomonlari haqida qimmatli fikrlarni taqdim etadi. O‘zbekiston kabi ta’lim sohasida jiddiy islohotlarni amalga oshirayotgan va global raqobatbardoshligini oshirishga intilayotgan mamlakatlar uchun PISA testlarini o‘z ta’lim tizimiga integratsiyalash istiqbollari ham imkoniyatlar, ham muammolarni keltirib chiqaradi.

Markaziy Osiyoning boy madaniy merosiga ega davlati va aholi o‘tib borayotgan yosh O‘zbekiston ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotining poydevori sifatida ta’lim-tarbiyani rivojlantirishga ustuvor ahamiyat qaratgan. So‘nggi yillarda hukumat tomonidan ta’lim tizimini modernizatsiya qilish, o‘quv dasturlari standartlarini takomillashtirish va o‘qitish metodologiyasida innovatsiyalarni rag‘batlantirishga qaratilgan ulkan islohotlar amalga oshirildi. Biroq, O‘zbekiston o‘z ta’lim tizimini xalqaro standartlar va ilg‘or tajribalarga moslashtirishga intilayotgani sari PISA kabi tashqi baholashlarning roli tobora ortib bormoqda.

Ushbu maqola PISA testini O‘zbekiston ta’lim landshaftiga integratsiyalash istiqbollarini o‘rganishga qaratilgan. U PISA baholashlarida ishtirok etishning potentsial afzalliklarini, jumladan, talabalar faoliyatini jahon standartlari bilan taqqoslash, yaxshilanishi kerak bo‘lgan yo‘nalishlarni aniqlash va dalillarga asoslangan siyosat qarorlarini xabardor qilish imkoniyatini o‘rganadi. Bundan tashqari, maqolada PISA testini qabul qilish bilan bog‘liq muammolar va mulohazalar, jumladan, madaniy nuanslar, logistika cheklovlari va mahalliy ta’lim ustuvorliklari va qadriyatlariga muvofiqlikni ta’minlash ko‘rib chiqiladi.

PISA testining O‘zbekiston ta’lim tizimiga ta’sirini tanqidiy baholagan holda, ushbu maqola manfaatdor tomonlarga, jumladan, siyosatchilar, o‘qituvchilar va tadqiqotchilarga ta’lim islohotlarini amalga oshirish uchun xalqaro baholashdan foydalanishga xos imkoniyatlar va muammolar haqida qimmatli tushunchalar berishga qaratilgan. Oxir oqibat, ma’lumotli nutq va strategik rejalashtirish orqali O‘zbekiston o‘z ta’lim tizimining sifati va samaradorligini oshirish uchun PISA testi imkoniyatlaridan foydalanishi, shu orqali yoshlarning imkoniyatlarini kengaytirishi va XXI asrda milliy taraqqiyotni rag‘batlantirishi mumkin.

Asosiy qism

Xalqaro baholashlarni, xususan, Xalqaro talabalarni baholash dasturini (PISA) milliy ta’lim tizimlariga integratsiyalash tobora keng tarqalgan bo‘lib, mamlakatlar o‘zlarining ta’lim natijalarini global kontekstda baholash va yaxshilashga intilmoqda. Ta’lim sohasida jiddiy islohotlar amalga oshirilayotgan O‘zbekiston uchun PISA testini o‘tkazish istiqbollari diqqat bilan ko‘rib chiqilishi kerak bo‘lgan imkoniyatlar va muammolarni ham taqdim etadi.

O‘zbekiston ta’lim sohasini rivojlantirishga intilayotgani so‘nggi paytlarda ta’lim tizimini modernizatsiya qilishga qaratilgan islohotlarida yaqqol namoyon bo‘lmoqda. Bu islohotlar o‘quv dasturlari standartlarini takomillashtirish, o‘qituvchilar malakasini oshirish dasturlarini takomillashtirish va o‘qitish metodologiyasida innovatsiyalarni rag‘batlantirishga qaratilgan. Biroq, bunday sa’y-harakatlarga qaramay, O‘zbekiston ta’lim sohasida mukammallikka erishish va global raqobatbardoshlikka erishish yo‘lida muammolarga duch kelmoqda.

PISA testida qatnashish O‘zbekistonga bir qancha potentsial imtiyozlarni beradi. Birinchidan, u o‘qish, matematika va tabiatshunoslik kabi asosiy akademik sohalarida talabalarning samaradorligini ob’ektiv o‘lchashni ta’minlaydi. O‘zbekistonlik o‘quvchilarning boshqa mamlakatlardagi tengdoshlari bilan taqqoslash orqali PISA natijalari O‘zbekiston ta’lim tizimining kuchli va zaif tomonlarini ajratib ko‘rsatishi mumkin. Ushbu ma’lumotlarga asoslangan yondashuv siyosatchilarga talabalar natijalarini yaxshilashga qaratilgan resurslarni taqsimlash, o‘quv dasturlarini ishlab chiqish va o‘qituvchilarni tayyorlash tashabbuslari bo‘yicha ongli qarorlar qabul qilish imkonini beradi.

Bundan tashqari, PISAda ishtirok etish O‘zbekistonning xalqaro obro‘sinini oshirishi va jahon ta’lim hamjamiyatiga integratsiyalashuviga hissa qo‘shishi mumkin. O‘zbekiston o‘z ta’lim amaliyotini xalqaro standartlarga moslashtirish orqali boshqa davlatlar bilan hamkorlikni osonlashtirishi, ilg‘or tajriba almashishi va ta’limni rivojlantirish uchun qimmatli manbalardan foydalanishi mumkin. Bundan tashqari, PISA natijalari o‘zgarishlar zarurligi to‘g‘risida xabardorlikni oshirish va manfaatdor tomonlarni harakatga jalb qilish orqali ta’lim islohoti uchun katalizator bo‘lib xizmat qilishi mumkin.

Biroq, PISA testining O‘zbekistonda joriy etilishi o‘z muammolaridan xoli emas. Baholashning o‘zbek talabalari uchun madaniy va lingvistik jihatdan mos kelishini ta’minlash asosiy tashvishlardan biridir. O‘zbekistonning rang-barang madaniy va lingvistik landshafti talabalarning qobiliyatlari va tajribalarini to‘g‘ri aks ettiruvchi standartlashtirilgan testlarni ishlab chiqish va qo‘llashda o‘ziga xos muammolarni keltirib chiqaradi. Bundan tashqari, PISA testini amalga oshirish bilan bog‘liq logistika muammolari, jumladan, tegishli infratuzilma, o‘qitilgan xodimlar va ishonchli ma’lumotlarni yig‘ish jarayonlariga bo‘lgan ehtiyoj mavjud.

Yana bir e’tibor standartlashtirilgan test sinovlarining O‘zbekistondagi umumiy ta’lim sifatiga ta’siridir. PISA testi o‘quvchilarning asosiy o‘quv fanlari bo‘yicha ishlashi haqida qimmatli tushunchalarni taqdim etsa-da, standartlashtirilgan testlarga haddan tashqari e’tibor berish o‘quv rejasining torayishi, sinovdan o‘tmagan fanlar bo‘yicha o‘qitish vaqtini qisqartirishi va talabalar va o‘qituvchilarga bosimning kuchayishiga olib kelishi mumkin. imtihonlarda yaxshi natijalarga erishish. Shu sababli, standartlashtirilgan testning afzalliklari va ta’limning kengroq maqsadlari, jumladan, tanqidiy fikrlash, ijodkorlik va ijtimoiy-emotsional rivojlanishni rivojlantirish o‘rtasidagi muvozanatni saqlash juda muhimdir.

Xulosa

Xulosa qilib aytadigan bo‘lsak, PISA testining O‘zbekiston ta’lim tizimiga integratsiyalashuvi ta’lim tizimini isloh qilish, o‘quvchilar natijalarini yaxshilash va global raqobatbardoshlikni oshirish uchun muhim va’da beradi. PISA baholashlarida ishtirok etish orqali O‘zbekiston o‘z ta’lim tizimining kuchli va zaif tomonlari haqida qimmatli tushunchalarga ega bo‘lib, siyosatchilarga dalillarga asoslangan qarorlar qabul qilish va resurslarni yanada samaraliroq taqsimlash imkonini beradi. Bundan tashqari, PISA kabi xalqaro baholashlar bilan hamkorlik boshqa davlatlar bilan hamkorlikni rivojlantiradi, ilg‘or tajriba almashishga yordam beradi va O‘zbekistonning jahon ta’lim hamjamiyatiga integratsiyalashuviga yordam beradi.

Biroq, O‘zbekistonda PISA testining joriy etilishi ham ehtiyotkorlik bilan harakat qilish kerak bo‘lgan muammolarni keltirib chiqaradi. Madaniy va lingvistik mulohazalar, logistika muammolari va standartlashtirilgan testlarning ta’lim sifatiga ta’siri bilan bog‘liq tashvishlar chuqur e’tibor va strategik rejalashtirishni talab qiladi. PISA baholashlari adolatli, asosli va madaniy jihatdan sezgir bo‘lishi hamda ular tanqidiy fikrlash, ijodkorlik va ijtimoiy-emotsional rivojlanish kabi kengroq ta’lim maqsadlarini to‘ldirishini ta’minlash muhim.

O‘zbekiston oldinga siljishda, PISA testining afzalliklarini maksimal darajada oshirish va uning qiyinchiliklarini yumshatish uchun manfaaddor tomonlar o‘rtasidagi hamkorlik va doimiy baholash bilan shug‘ullanishi kerak. Standartlashtirilgan testlarning afzalliklari va ta’limning kengroq maqsadlari o‘rtasidagi muvozanatni ta’minlash orqali O‘zbekiston XXI asrda ta’lim sohasidagi mukammallikka va milliy taraqqiyotga erishish uchun PISA salohiyatidan foydalanishi mumkin.

Oxir oqibat, O‘zbekistonda PISA testini o‘tkazish istiqbollari istiqbolli, biroq muvaffaqiyat mamlakatning baholashdan olingan tushunchalarni mazmunli islohotlarni amalga oshirish va o‘quvchilarga tobora o‘zaro bog‘langan va raqobatdosh dunyoda muvaffaqiyat qozonish imkoniyatini beruvchi ta’lim tizimini yaratish qobiliyatiga bog‘liq bo‘ladi. Fidoyilik, hamkorlik va strategik rejalashtirish bilan O‘zbekiston ta’lim sohasida mukammallikka erishish yo‘lini belgilab berishi va o‘zini global ta’lim sohasida yetakchi o‘ringa qo‘yishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Maxliyoxon, O., & Mohiraxon, T. (2024). BOSHLANG ‘ICH TA’LIMDA VA BADIY O ‘QISHDA RAQAMLI TEXNALOGIYALARDAN FOYDALANISH. YANGI O‘ZBEKISTONDA IJTIMOY-INNOVATSION TADQIQOTLAR, 2(1), 99-103.

2. Axrorjon, A., & Maxliyoxon, O. (2024). TA'LIM SIFATI OSHISHIDA JSTNING O'RNI. YANGI O'ZBEKISTONDA IJTIMOY-INNOVATSION TADQIQOTLAR, 2(1), 113-118.
3. Maxliyoxon, O., & Marifatxon, A. (2024). BADIY O 'QISH VA DRAMA FANINING BOSHLANG 'ICH TA'LIMDAGI O 'RNI. YANGI O'ZBEKISTONDA IJTIMOY-INNOVATSION TADQIQOTLAR, 2(1), 104-108.
4. Abdullaev, A., & Odilova, M. (2024). THE ROLE OF WTO IN IMPROVING THE QUALITY OF EDUCATION. Yosh Tadqiqotchi Jurnal, 3(1), 140-148.
5. Maxliyoxon, O., & Shaxrizoda, M. (2024). SAHNALASHTIRISH FAOLIYATI ORQALI BOLALARNING IJODIY QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISH. Analysis of International Sciences, 2(1), 41-46.
6. Gulruh, M., & Maxliyoxon, O. (2024). BOSHLANG 'CH TA'LIMDA BADIY O 'QISH VA ONA TILINI O 'QITISH USULLARI. Analysis of International Sciences, 2(1), 29-34.
7. Mahliyo, R. Z., & Maxliyoxon, O. (2024). BOSHLANG 'ICH TA'LIMDA AKTYORLIK QOBILIYATINI RIVOJLANTIRISH. YANGI O'ZBEKISTONDA IJTIMOY-INNOVATSION TADQIQOTLAR, 2(1), 109-112.
8. Axadjon o'g'li, A. A., & Maxliyoxon, O. D. (2024). JSTGA A'ZOLIKNING RAQAMLI IQTISODIYOTGA VA TA'LIMGA IJOBIY TA'SIRI. Analysis of International Sciences, 2(1), 95-102.
9. Toxirjon, U. (2024). BOSHLANGICH SINFLARDA O 'QISHNI YETKAZIB OLISHGA QIYNALAYOTGAN O 'QUVCHILAR BILAN ISHLASHDA INTERFAOL USULLARDAN FOYDALANISH. Integration of Economy and Education in the 21st century, 2(2), 9-13.
10. Toxirjon, U. (2024). XALQARO O 'QISH SAVODXONLIGINI O 'RGANISH (PIRLS). Integration of Economy and Education in the 21st century, 2(2), 14-17.